

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА
ПРИРОДНИЧО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ

Дипломна робота

бакалавра

з теми:

**«РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНУ
(НА ПРИКЛАДІ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ)»**

Виконав:

студент групи Т1-В19

спеціальності 242 (Туризм)

денної форми навчання

Гук Дмитро Миколайович

Науковий керівник:

кандидат географічних наук,

старший викладач кафедри

туризму та готельно-ресторанної справи

Ковтуник Інна Іванівна

Рецензент:

кандидат економічних наук,

доцент кафедри менеджменту

Лисак Володимир Юрійович

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ РЕГІОНІ.....	7
1.1. Поняття туристичної інфраструктури.....	7
1.2. Туристичний потенціал регіону.....	11
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО РЕГІОНУ.....	16
2.1. Готельна інфраструктура та розвиток готельного бізнесу в регіоні.....	16
2.2. Розвиток ресторанного та кафе-барного бізнесу в контексті туристичного сектора.....	21
РОЗДІЛ 3. ТРАНСПОРТНА ІНФРАСТРУКТУРА ЯК СКЛАДОВА ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНУ.....	36
3.1. Значення транспортної інфраструктури у розвитку туризму.....	36
3.2. Транспортна інфраструктура Хмельницької області.....	39
ВИСНОВКИ.....	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	47

ВСТУП

Актуальність теми. Сьогодні туризм є провідною галуззю економіки багатьох країн світу. Втім сама лише наявність привабливих природних чи історичних локацій недостатня для розвитку туристичної сфери. Потрібна ще й відповідна туристична інфраструктура, яка включає у себе шляхи сполучення, місця проживання, харчування та багато іншого. З огляду на це вивчення та практичні рекомендації щодо розвитку туристичної інфраструктури є вкрай важливими та своєчасними.

Насамперед Хмельницька область має значний потенціал для розвитку туризму, а тому вивчення та розробка туристичної інфраструктури сприятиме створенню нових робочих місць, залученню інвестицій та підвищенню економічного рівня області. Хмельницька область має багату культурно-історичну спадщину, природні резерви та інші туристичні локації, а розвиток туристичної інфраструктури дозволить розкрити потенціал цих об'єктів та залучити більше туристів до регіону.

Вивчення та розвиток туристичної інфраструктури регіону створить сприятливі умови для розвитку малих та середніх підприємств у сфері туризму. Готелі, ресторани, туристичні агентства та інші послуги будуть залучати туристів і сприяти розвитку місцевої економіки. Також це приверне увагу інвесторів, які бачитимуть потенціал регіону та готові будуть вкладати кошти в будівництво готелів, ресторанів, туристичних маршрутів та інші проекти, що сприятимуть розвитку туризму.

Дослідження та розвиток туристичної інфраструктури допоможе привернути увагу як внутрішніх, так і зарубіжних туристів до Хмельницької області. Інфраструктура, яка включає зручний гостьовий прийом, якісне житло, транспортні зв'язки та розваги, стане привабливою для подорожей і відпочинку, сприяючи популяризації області як туристичного напрямку.

Розвиток туристичної інфраструктури не лише сприятиме розкриттю туристичного потенціалу області, але й спонукатиме до загального розвитку регіону. Покращення доріг, громадського транспорту, водопостачання та інших елементів інфраструктури будуть корисними не лише для туристів, але й для мешканців області. Також варто згадати і про збереження природи та культурної спадщини, адже залучення туристів до об'єктів природи та історичних пам'яток області стимулюватиме необхідність їх збереження та відновлення.

Зв'язок роботи з науковим програмами, планами, темами. Дипломна робота виконана у контексті тематики, яку розробляє кафедра туризму та готельно-ресторанної справи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної роботи є всебічне дослідження туристичної інфраструктури регіону на прикладі Хмельницької області.

Досягнення мети роботи передбачає розв'язання наступних **завдань:**

- виявити зміст поняття туристичної інфраструктури та визначити її складові;
- охарактеризувати туристичний потенціал регіону;
- визначити стан готельної інфраструктури та рівень розвитку готельного бізнесу в регіоні;
- висвітлити розвиток ресторанного та кафе-барного бізнесу в контексті туристичного сектора;
- виявити значення транспортної інфраструктури у розвитку туризму;
- охарактеризувати транспортну інфраструктуру Хмельницької області.

Об'єктом дослідження є туристична інфраструктура у всіх її аспектах.

Предметом дослідження є розвиток туристичної інфраструктури у Хмельницькій області.

Методи дослідження. Для досягнення мети роботи було застосовано різноманітні методи дослідження: загальнонаукові (аналіз, синтез, систематизація, узагальнення) – у процесі написання тексту дипломної роботи; міждисциплінарні методи (статистичний) – у процесі збирання інформації та здійснення аналізу різних економічних показників та інші.

Елементи наукової новизни одержаних результатів. Досліджено туристичний потенціал Хмельницької області, зокрема, виявлено потенційні можливості для розвитку туризму та вказані сильні і слабкі сторони наявної на сьогоднішній день туристичної інфраструктури. Визначено стан готельного господарства, закладів харчування, транспортного сполучення та визначено шляхи подальшого покращення у цих сферах.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що систематизовані й узагальнені результати дослідження можуть використати місцеві органи влади при формуванні планів щодо розвитку готельного та ресторанного бізнесу, відкриття нових транспортних маршрутів, зорієнтованих на потреби туристів. Висновки та результати дипломної роботи можуть бути використані під час підготовки статистичних зведень, аналітичних повідомлень у сфері туризму, а також у процесі розробки загальнодержавних та місцевих програм розвитку туризму.

Апробація результатів дослідження здійснена шляхом обговорення та попереднього захисту на кафедрі туризму та готельно-ресторанної справи, а також у результаті виголошення окремих її положень на студентській науковій конференції навесні 2023 р.

Публікації. Окремі тези та напрацювання дипломної роботи були

викладені у статті «Готельна інфраструктура та розвиток готельного бізнесу в Хмельницькому регіоні», поданій до друку за матеріалами вище вказаної конференції.

Структура роботи визначена метою і завданнями дослідження, складається зі вступу, трьох розділів, поділених на підрозділи, висновків та списку використаних джерел. Основний зміст роботи викладено на 46 сторінках. Загальний обсяг роботи – 53 сторінки. Список використаних джерел налічує 60 позицій.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження ми дійшли висновків, що Хмельницька область володіє цілком достатнім та по-своєму унікальним туристичним потенціалом. Туристична індустрія Хмельниччини має суттєві переваги для розвитку. Перш за все, завдяки вдалому географічному розташуванню область має зручну транспортну інфраструктуру. Таке транзитне положення можна і варто використати для розвитку туризму вихідного дня. По-друге, область має репутацію екодружнього регіону, адже Хмельниччина відома великою кількістю зелених насаджень та визнана одним з найбільш безпечних, найчистіших і найкомфортніших регіонів України. По-третє, у області активно розвивається доступний (значно дешевший, ніж у інших областей-лідерів туристичного ринку Західного регіону України) подієвий та гастрономічний види туризму (подільська, європейська, грузинська, польська, єврейська кухні).

У теоретичному розділі роботи було проаналізовано зміст поняття туристичної інфраструктури, оцінено туристичний потенціал регіону та основні риси туристичного продукту. В результаті було встановлено, що регіон має достатній потенціал для розвитку туризму, особливо в галузі екотуризму (зеленого та сільського), гастрономічного та культурно-пізнавального туризму.

У розділі, присвяченому аналізу та оцінці сучасного стану туристичної інфраструктури Хмельницького регіону, було досліджено готельну та ресторанну інфраструктуру, її різноманітність та доступність для туристів. Виявлено, що область має достатню кількість закладів розміщення та харчування, проте дещо не вистачає закладів для елітного контингенту споживачів.

У заключному розділі було розглянуто особливості функціонування транспортної інфраструктури Хмельницького регіону. Виявлено, що для розвитку туризму область має досить гарні умови щодо транспортного

сполучення, особливо це стосується залізничного транспорту. Варто також зазначити, що є проблема із повітряним транспортом, а якщо врахувати, що даний вид транспорту дуже популярний у XXI ст. то це дійсно проблема, котру необхідно вирішити для збільшення турпотків.

Отже, розвиток туристичної інфраструктури регіону має досить високий рівень, проте його варто покращити шляхом реалізації заходів, що передбачають промоцію туристичного потенціалу області, у тому числі організацію та проведення промотурів; представлення туристичного потенціалу області на спеціалізованих всеукраїнських та міжнародних туристичних заходах, виготовлення та поширення рекламно-інформаційної продукції, організацію та проведення обласних фестивалів, виставок, форумів, конференцій; впровадження інноваційних методів просування туристичного потенціалу області тощо.

Звичайно, повномасштабне вторгнення Росії на територію України 24 лютого 2022 року завдало великої шкоди повноцінному функціонуванню усіх галузей економіки, зокрема, інфраструктурі туризму. Однак, усі українці продовжують боротися за свою незалежність та вірять у перемогу нашої Батьківщини. Після завершення війни Україна загалом та Хмельниччина зокрема будуть досить привабливими дестинаціями для туристів з усього світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баженова С. Е. Сучасний стан туристичної галузі в Хмельницькій області. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету І. Огієнка. Економічні науки*. 2013. Вип. 8. С. 314-315.
2. Баженова С. Е., Пологовська Ю. Ю., Канцур І. Г. Розвиток готельно-ресторанного бізнесу в умовах сьогодення. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 38. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1280/1234> (дата звернення – 25.10.2022).
3. Бець М. Т., Брунець Б. Р. Принципи формування туристичної інфраструктури. *Географія та туризм*. 2012. № 21. С. 8-16.
4. Бойко О. В. Комплексний збалансований розвиток туристської інфраструктури. *Економічний простір*. 2016. № 109. С. 72-84.
5. Бошота Н. В. Вплив транспортної інфраструктури на туристичне підприємництво країни. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2018. Т. 29. № 3. С. 58-63.
6. Бошота Н. В., Папп В. В. Туристична інфраструктура та її роль у розвитку туризму в регіоні. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2017. № 2 (50). С. 117-122.
7. Брунець Б. Р. Структурна побудова туристичної інфраструктури. *Географія та туризм*. 2010. № 9. С. 54-58.
8. Бутко М. П., Алешугіна Н. О. Транспортна інфраструктура як складова туристичного потенціалу України. *Ефективна економіка*. 2009. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2009_3_36 (дата звернення – 05.05.2023).
9. Буторіна В. Б. Сучасні тенденції діяльності підприємств туристичної сфери України та Хмельницької області. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2016. № 19. С. 57-60.

10. Гаталяк О. Особливості організації харчування в різних видах туризму. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/gatalyak3.htm (дата звернення – 02.11.2022).
11. Долинська О. О. Транспортна комунікативність як фактор розвитку туризму Хмельницької області. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/pdfbase/2017/2017_3_1/jrn/pdf/32.pdf (дата звернення – 09.01.2023).
12. Долинська О. Особливості туризму Хмельницької області. URL: <https://visnyk-geo.knu.ua/wp-content/uploads/2017/09/27-66-67.pdf40>
13. ДУ «ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ОЦКПХ МОЗ» SI «КНМЕЛНУТСЬКІ ОЦДС МОН». URL: <https://xn--d1agleic5aql.xn> (дата звернення – 12.02.2023).
14. Економічна статистика / Туризм. Кількість туристів, обслугованих туроператорами та турагентами, за видами туризму (2000 – 2019 рр.). Головне управління статистики у Хмельницькій області. URL: http://www.km.ukrstat.gov.ua/ukr/statinf/tur/tp_r.htm (дата звернення – 13.03.2023).
15. Енциклопедичний словник-довідник з туризму / [авт.-уклад. В. А. Смолій, В. К. Федорченко, В. І. Цибух]. Київ: Слово, 2006. 372 с.
16. Жар Г. О. Сільський зелений туризм на Хмельниччині: все тільки починається? URL: <https://zhar.org.ua/silskyj-zelenyj-turyzm-na-hmelnichchyni-vse-tilky-pochynayetsya/> (дата звернення – 06.04.2023).
17. Жовтяк Г. А. Теоретико-методичні підходи до визначення поняття «транспортна інфраструктура регіону». URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=792> (дата звернення – 09.02.2023).
18. Закон України Про внесення змін до Закону України «Про туризм». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1282-15#Text> (дата звернення – 04.09.2022).

19. Зелені маршрути Хмельниччини: як розбудувати село за допомогою туризму. URL:
https://ye.ua/podorozhi/50137_Zeleni_marshruti_Hmelnichchini_yak_ro_zbuduvati_selo_za_dopomogoyi_turizmu.html (дата звернення – 07.02.2023).
20. Індекс глобальної конкурентоспроможності як показник соціально-економічного розвитку регіонів України. URL:
https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/44718/4/Indeks_hlobal_konkurent_o_2020_58-66.pdf (дата звернення – 22.10.2022).
21. Інфраструктура туризму: конспект лекцій. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 242 «Туризм» за усіма формами навчання / Укладачі: О. В. Поступна, Н. А. Леоненко. Харків: НУЦЗУ, 2020. 233 с. URL:
http://nnvc.nuczu.edu.ua/images/topmenu/kafedry/kafedra-menedzhmenta/Lekcii/INFRASTRUKTURA_TURIZMU_KONSPEKT_LEKCIJ.pdf (дата звернення – 16.12.2022).
22. Кіптенко В. К., Маденко О. В. Перспективні напрями сталого розвитку туризму у Хмельницькій області. *Географія та туризм*. 2013. № 25. С. 167-174.
23. Класифікація закладів ресторанного господарства. URL:
<https://studfile.net/preview/10021993/page:9/> (дата звернення – 04.10.2022).
24. Ключкович Н. В. Історія та сучасний стан розвитку туристичної інфраструктури в Україні. *Східноєвропейський історичний вісник*. 2017. № 2. С. 93-97.
25. Ковтуник І. І. Туристична інфраструктура та її складові елементи. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Економічні науки*. 2014. № 9. С. 380-382.
26. Коржилов Л. І. Система транспорту в туризмі. Ключові елементи та їх проблематика. URL: <http://www.market->

- infr.od.ua/journals/2020/43_2020_ukr/5.pdf (дата звернення – 11.11.2022).
27. Корнев Д. А. Особливості розвитку туристичної інфраструктури в Україні. *Вісник ДІТБ*. 2011. № 1. С. 174-180.
28. Корсак Р. В. Організація транспортних послуг. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/> (дата звернення – 08.04.2023).
29. Костюк О. М. Туристичні ресурси і розробка туру Хмельницькою областю. URL: <http://tourism-book.com/books/book-42/chapter-1451/> (дата звернення – 03.01.2023).
30. Кошарний В. О. Загальна характеристика поняття «туристична інфраструктура». *Молодий вчений*. 2016. № 4. С. 96-99.
31. Кривега К. В. Туристична інфраструктура: поняття та складові. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2005. № 21. С. 118-124.
32. Кузик С. П. Географія туризму: навч. посіб. Київ: Знання, 2011. 271 с.
33. Кузьминчук Н. В., Доля Д. Г. Методический подход к оценке эффективности деятельности банка методом таксономического анализа. *БизнесИнформ*. 2009. № 6. С. 66-69.
34. Куканова А. М. Інвестиції в інфраструктуру туризму. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2004. № 12. С. 120-123.
35. Куценко В. О., Решетняк А. І. Природно-інфраструктурний потенціал туристичного бізнесу та шляхи його ефективного використання. *Економіка природокористування і охорони довкілля*. 2011. № 2. С. 55-61.
36. Макроекономіка: базовий курс. Навчальний посібник / І. Й. Малий, І. Ф. Радіонова, Т. Ф. Куценко, Н. В. Федірко. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/Faculty_of_Economics_and_Administration/kmdu%20fetau/Publications/PosD196bnik_52012817_0329.pdf (дата звернення – 09.11.2022).

37. Масюк Ю. П. Особливості розвитку придорожньої туристичної інфраструктури в Україні за сучасних умов. *Вісник Львівського університету. Серія: Географічна*. 2013. Вип. 42. С. 250-257.
38. Мельниченко О. А., Шведун В. О. Особливості розвитку індустрії туризму в Україні. URL: <https://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/17694/> (дата звернення – 19.12.2022).
39. Музиченко-Козловська О. В. Туристично-інформаційний центр як елемент інноваційної інфраструктури туризму. *Вісник національного університету «Львівська політехніка». Проблеми економіки та управління*. 2013. № 754. С. 47-52.
40. Наносова О. Ресторани під час війни – це психологічний захист. URL: <https://kp.ua/ua/economics/a658958-olha-nasonova-restorani-pid-chas-vijni-tse-psikholohichnij-pritulok> (дата звернення – 04.09.2022).
41. Никитюк Т. Л., Асютіна С. В. Інфраструктурне забезпечення туристичного ринку. *Економічні науки. Серія: Економічна теорія та економічна історія*. 2014. Вип. 11. С. 113-122.
42. Новикова В. І. Рекреаційна інфраструктура : суть поняття, види, методи дослідження. *Географія в інформаційному суспільстві: зб. наук, праць*. Київ: ВЛГ «Обрії», 2008. Т. IV. С. 163-165.
43. Опря Б. О. Проблеми реалізації туристичного та історичного потенціалу Хмельниччини. *Гілея: науковий вісник*. 2019. № 150. С. 99-102.
44. Організація обслуговування в закладах ресторанного господарства. URL: https://pidru4niki.com/1584072023485/turizm/organizatsiya_obsługovuvannya_u_zakladah_restorannogo_gospodarstva (дата звернення – 09.11.2022).
45. Оробейко Е.С., Шредер Н.Г. Організація обслуговування: ресторани і бари URL: <https://tourism-book.com/pbooks/book-60/ua/chapter-2317/> (дата звернення – 01.03.2023).

- 46.Офіційний сайт Державного управління статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення – 14.02.2023).
- 47.Офіційний сайт Міністерства інфраструктури України. URL: <https://mtu.gov.ua> (дата звернення – 09.12.2022).
- 48.Перспективи розвитку туризму Хмельницької області. URL: <http://tourism-book.com/books/book-42/chapter-1451/> (дата звернення – 02.02.2023).
- 49.Програма розвитку туризму у Хмельницькій області на 2013 – 2015 роки : затверджено Рішенням обласної ради від 19 червня 2013 року.
- 50.Ресторанне господарство його місце в індустрії гостинності. URL: <https://elektronnij-posibnik.webnode.com.ua/konspekt-uroku/> (дата звернення – 07.03.2023).
- 51.Савіцька О. П., Савіцька Н. В. Стратегія розвитку туристичної індустрії в Україні: регіональні аспекти. *Вісник національного університету «Львівська політехніка». Проблеми економіки та управління*. 2013. № 754. С. 68-74.
- 52.Січкач Д. Нові та старі виклики. Як тримається інфраструктура під час війни. URL: <https://eba.com.ua/novi-ta-stari-vyklyky-yak-trymayetsya-ukrayinska-infrastruktura-pid-chas-vijny/> (дата звернення – 04.12.2022).
- 53.Ткаченко Т. І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. 537 с.
- 54.Транспортна інфраструктура в системі туристичного потенціалу. URL: <https://dspace.megu.edu.ua:8443/jspui/bitstream/> (дата звернення – 22.11.2022).
- 55.Трегубов О. С. Формування інфраструктури туризму як умова вдосконалення діяльності підприємств туристичної сфери. *Ефективна економіка*. 2013. № 9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_9_34 (дата звернення – 03.03.2023).

56. Туризм и гостиничное хозяйство. / под ред. А. Д. Чудновского.
Москва: Юркнига, 2005. 448 с.
57. Туристична діяльність. Нормативна база / упор. О. М. Роїна. Київ:
КНТ, 2005. 448 с.
58. Характеристика їдальні як типу підприємства ресторанного
господарства. URL:
https://pidru4niki.com/1628041443425/turizm/harakteristika_yidalni_tipu_pidpriyemstva_restorannogo_gospodarstva (дата звернення –
08.01.2023).
59. Характеристика ресторану. URL:
https://studwood.net/2187716/marketing/harakteristika_restoranu (дата
звернення – 13.10.2022).
60. Школа І. М. Менеджмент туристичної індустрії: навч. посібник.
Чернівці: Книги-XXI, 2003. 596 с.